

RODNO ODGOVORNO BUDŽETIRANJE

Proces uvođenja rodno odgovornog budžetiranja u Republici Srbiji – primer dobre prakse u reformi upravljanja javnim finansijama
2008 - 2017

“Tajna promene je u tome da svu svoju energiju usmerimo, ne toliko na borbu protiv starog, koliko na građenje novog.”

Sokrat

Uključivanje rodne perspektive u budžetski proces ima transformativni potencijal da smanji nejednakosti između žena i muškaraca i ukloni prepreke ka njihovom ravnopravnom pristupu javnom dobru i uslugama. Ova reforma javne politike će dovesti do željene promene ukoliko se rodna perspektiva uključi u Zakon o budžetskom sistemu, ukoliko rodno odgovorno budžetiranje (ROB) podrže Ministarstvo finansija, Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost i Skupština Srbije, i ukoliko se obezbedi tehnička podrška budžetskim korisnicima. Promena mora da bude postepena i kontinuirana kako bi dovela do održivih rezultata, čak i ako se svake godine uključuju novi budžetski korisnici. Osobe koje pružaju tehničku podršku moraju imati znanje iz oblasti studija roda, odnosno razumeti teorijske temelje ROB-a, ali i umeti da ih prevedu u praksu pružajući jasne smernice i obezbeđujući praktične savete za državne službenike/ce.

VREMENSKI OKVIR

Uvođenje ROB-a u Republici Srbiji je zvanično započelo usvajanjem Zakona o budžetskom sistemu 2015. godine kao postepena reforma čija je puna primena planirana u budžetskoj 2020. godini.

Definicija ROB-a iz Zakona o budžetskom sistemu, Član 2, Stav 58v:

Rodno odgovorno budžetiranje predstavlja uvođenje principa rodne ravnopravnosti u budžetski proces, što podrazumeva rodnu analizu budžeta i restrukturiranje prihoda i rashoda sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti.

Budžetski ciljevi, Zakon o budžetskom sistemu, Član 4:

Budžetski sistem treba da ostvari sledeće ciljeve, i to: 4) alokacijsku efikasnost koja podrazumeva raspoređivanje sredstava budžeta sa ciljem unapređenja rodne ravnopravnosti.

Međutim, pripremni rad i pilot projekti iz oblasti ROB-a su počeli još 2008. godine u Autonomnoj pokrajini Vojvodini pod vodstvom Pokrajinskog sekretarijata za rad, zapošljavanje i ravnopravnost polova¹, uz podršku UN Women. U periodu od 2008. do 2015. godine, organizacije civilnog društva i lokalne samouprave² su uključivale rodnu perspektivu u svoje linijske budžete. Ovaj period je bio važan za razvoj osnovnih znanja i veština u oblasti ROB-a, kao i za stvaranje baze pristalica iz koje je podrška dalje rasla.

1 Ova institucija je nekoliko puta promenila naziv i mandat tokom perioda razvoja ROB-a: Pokrajinski sekretarijat za rad, zapošljavanje i rodnu ravnopravnost (do 2012.), Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i rodnu ravnopravnost (2012.-2016.), i od 2016. Pokrajinski sekretarijat za socijalna pitanja, demografiju i rodnu ravnopravnost.
2 Opštine Bački Petrovac, Stara Pazova, Pančevo, Užice, i dr.

KLJUČNI AKTERI

◦ Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost Vlade Republike Srbije

◦ Ministarstvo finansija Republike Srbije

◦ Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost polova AP Vojvodine

◦ Pokrajinski sekretarijat za finansije AP Vojvodine

◦ Ženska parlamentarna mreža, Narodna skupština Republike Srbije

◦ Ženska parlamentarna mreža, Skupština AP Vojvodine

◦ Mreža lokalnih ženskih organizacija civilnog društva i stručnjakinje za rodnu ravnopravnost

◦ Agencija UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena UN Women

KLJUČNI DOGAĐAJI U PROCESU UVOĐENJA ROB-A:

- Prelazak sa linijskog na programsko budžetiranje koje je inicirano 2014. godine omogućilo je uvođenje rodne perspektive u budžetski proces na nacionalnom nivou;
- Ministarstvo finansija je uključilo ROB u Zakon o budžetskom sistemu 2015. godine, kada je rodna ravnopravnost postavljena za jedan od ciljeva budžeta. Uvođenje obaveznog sprovođenja rodne analize i izveštavanja o ROB-u je dodatno učvrstilo zakonodavni okvir 2016. godine;
- Koordinaciono telo za rodnu ravnopravnost, Ministarstvo finansija i UN Women su 2015. godine formirali visoko operativnu grupu za podršku ROB-u koja je zadužena za planiranje, sprovođenje i praćenje ROB-a;
- Grupa za podršku ROB-u je tokom 2015. i 2016. godine sprovedila programe jačanja kapaciteta na nacionalnom i pokrajinskom nivou za ukupno 441 zaposlenog u javnom sektoru (366 žena i 75 muškaraca);
- Zaposleni u javnom sektoru su dodatno ojačali svoja znanja i veštine za ROB tokom 90 info sesija održanih 2015. i 2016. godine, kao i kroz individualno mentorstvo;
- ROB je 2016. godine uključeno u softver koji koriste budžetski korisnici prilikom planiranja budžeta u AP Vojvodini.

SLEDEĆE INSTITUCIJE ĆE TOKOM 2017. SPROVESTI RODNU ANALIZU SVOJIH RESORA, KOJA ĆE IM POMOĆI PRILIKOM DEFINISANJA PRIORITETA ROB-A ZA 2018. GODINU:

- Narodna skupština
- Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture
- Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija
- Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo

ROB U BROJKAMA

441 OSOBA ZAPOSLENA U JAVNOM SEKTORU JE PROŠLA
OBUKU ZA ROB

16 BUDŽETSKIH KORISNIKA NA NACIONALNOM NIVOU JE
PRIMENILO ROB **U BUDŽETU ZA 2016.**

25 BUDŽETSKIH KORISNIKA NA NACIONALNOM NIVOU I
10 NA POKRAJINSKOM NIVOU JE PRIMENILO ROB
U BUDŽETU ZA 2017.

35 BUDŽETSKIH KORISNIKA NA NACIONALNOM NIVOU I
14 NA POKRAJINSKOM NIVOU ĆE PRIMENITI ROB
U BUDŽETU ZA 2018.

SVI BUDŽETSKI KORISNICI ĆE
PRIMENITI ROB DO 2020. GODINE (**53** NA NACIONALNOM
NIVOU, **25** NA POKRAJINSKOM NIVOU I **SVI** BUDŽETSKI
KORISNICI NA LOKALU)

ROB - PROPRATNA DOKUMENTA

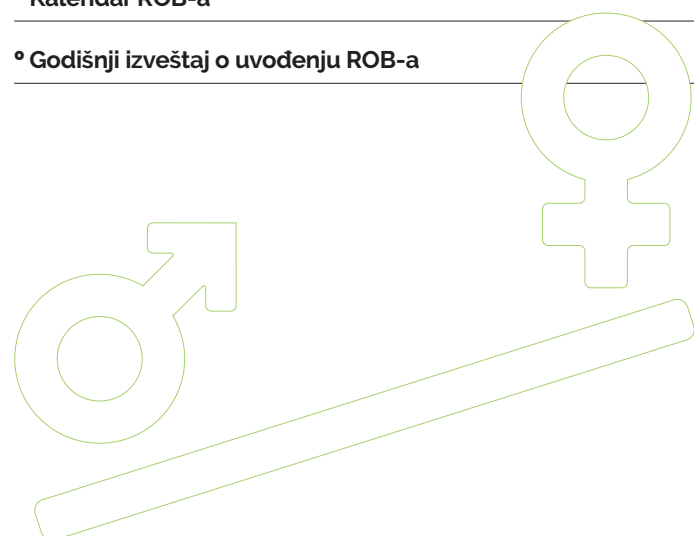
◦ Zakon o budžetskom sistemu

◦ Rodno-osetljive budžetske instrukcije

◦ Godišnji plan za uvođenje ROB-a

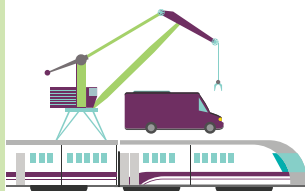
◦ Kalendar ROB-a

◦ Godišnji izveštaj o uvođenju ROB-a

ROB U SRBIJI POSTAJE PRIMER DOBRE PRAKSE
ZA GLOBALNI UN WOMEN CENTAR ZA OBUKU.

USPEŠNI PRIMERI NA PUTU KA OSTVARENJU RODNE RAVNOPRAVNOSTI

1 U pilot godini (2016) Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture počelo je po polu da prati broj saobraćajnih nezgoda sa smrtnim posledicama, što je relevantno zbog činjenice da se daleko veći broj muškraca nego žena pojavljuje među vinovnicima, ali i među žrtvama saobraćajnih nesreća.

2 Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine je počelo da prati dostupnost subvencija u poljoprivredi po polu. Ovo će pomoći da se utvrde nedostaci koji se odnose na dostupnost sredstava za žene i shodno tome reformulišu politike.

3 Narodna skupština Republike Srbije prati zakone i procedure koji sadrže a) rodnu analizu, b) fiskalnu analizu, i c) analizu iz ugla ljudskih prava.

4 Republički zavod za statistiku uvodi veći broj indikatora razvrstanih po polu.

5 Ministarstvo spoljnih poslova postavilo je kao cilj povećanje broja ambasadoriki.

6 Uprava za izvršenje krivičnih sankcija je postavila za cilj da poboljša standard smeštaja u Kazneno-popravnom domu za žene u Požarevcu.

7 Ministarstvo trgovine, turizma i telekomunikacija je postavilo za cilj povećanje broja žena u IT sektoru.

FAKTORI USPEHA

- Potpredsednica Vlade Republike Srbije koja predsedava Koordinacionim telom za rodnu ravnopravnost i ministar finansija podržavaju uvođenje ROB-a i na taj način obezbeđuju političku podršku s najvišeg nivoa vlasti;
- Ženska parlamentarna mreža igra važnu ulogu u isticanju značaja uvođenja ROB-a, a takođe utiče i na povećanu potražnju za uključivanjem rodne perspektive u budžetske procese na nacionalnom, pokrajinskom i lokalnom nivou;
- Reforma je postepena i kontinuirana;
- Tehnička podrška je osmišljena tako da se prvo osigura razumevanje značaja ROB-a tokom planiranja, sprovođenja i praćenja izvršenja budžeta, a potom pruže jasna uputstva i tehnički detalji u vezi sa samim sprovođenjem ROB-a;
- Tehnička podrška se oslanja na lokalno znanje i međunarodno iskustvo;
- Tehnička podrška, koja uključuje održavanje obuka i individualno mentorstvo, je fleksibilna i dostupna.

IZAZOVI

- Institucionalizacija ROB-a;
- Promene u Vladi mogu usporiti proces;
- Nedovoljni kapaciteti za praćenje i evaluaciju;
- Nedostupnost podataka razvrstanih po polu.

Влада Републике Србије
КООРДИНАЦИОНО ТЕЛО
ЗА РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ

Влада Републике Србије
МИНИСТАРСТВО
ФИНАНСИЈА